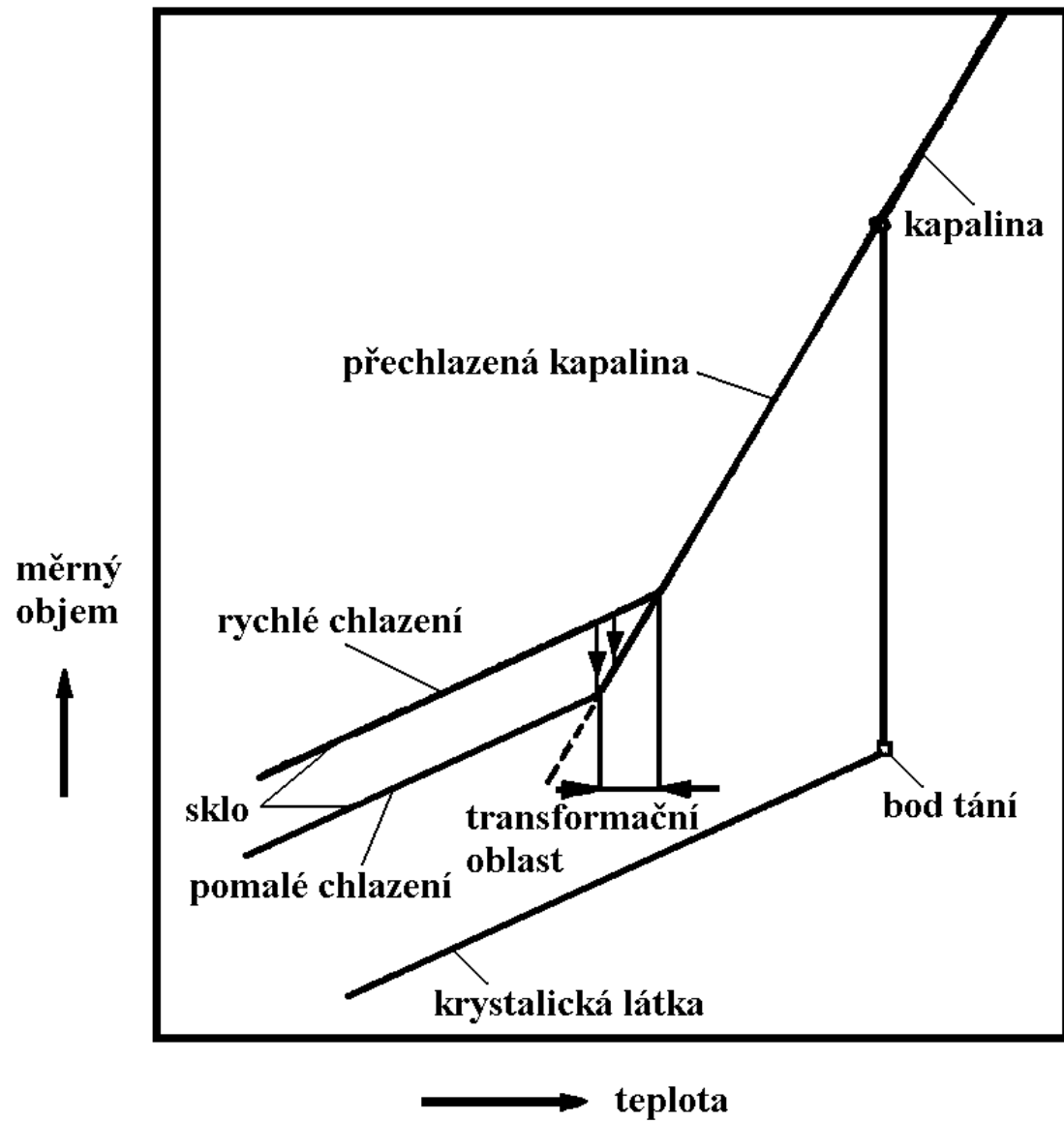
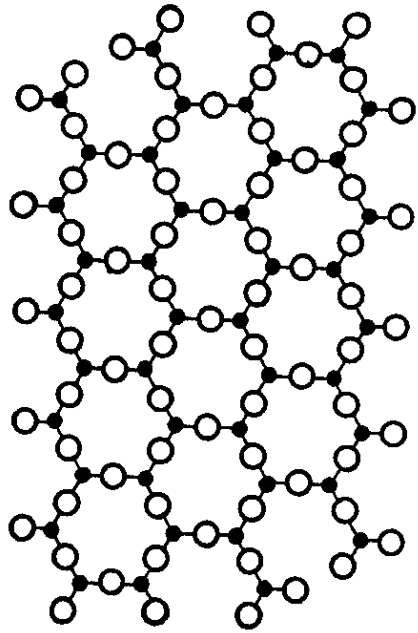

Sklo

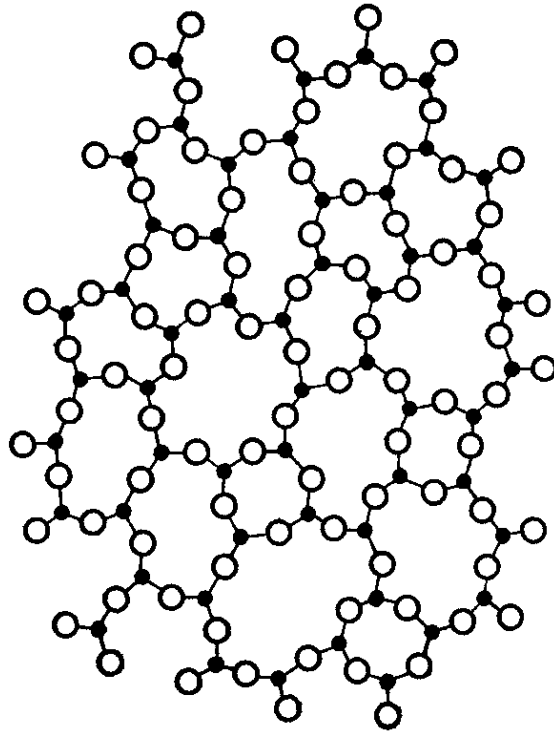
Charakteristika skelného stavu

Sklo je amorfní pevná látka, která vzniká obvykle ztuhnutím taveniny bez krystalizace

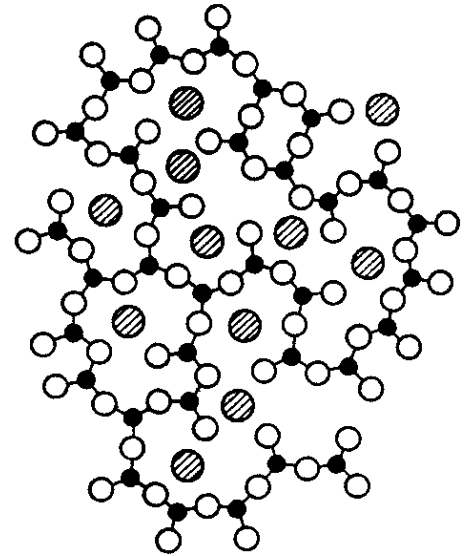

a

b

● Si   ○ O   ⊘ Na

c

Látky tvořící skla

- prvky - S, Se
- oxidy - B_2O_3 , SiO_2 , GeO_2
- boritany a křemičitany - $Na_2B_4O_7$,
 $Na_2O-CaO-SiO_2$
- fluoridy - BeF_2 , $BaF_2-AlF_3-LaF_3-ZrF_4$
- sulfidy a selenidy - As_2S_3 , As-Se-Ge
- organické polymery - polystyren, PMMA
- jiné látky - glycerin, některé kovy
a slitiny

Křemičitá skla

Suroviny

Vsázka - směs sklářského kmene a vratných skleněných střepek, která je nakládána do sklářské pece

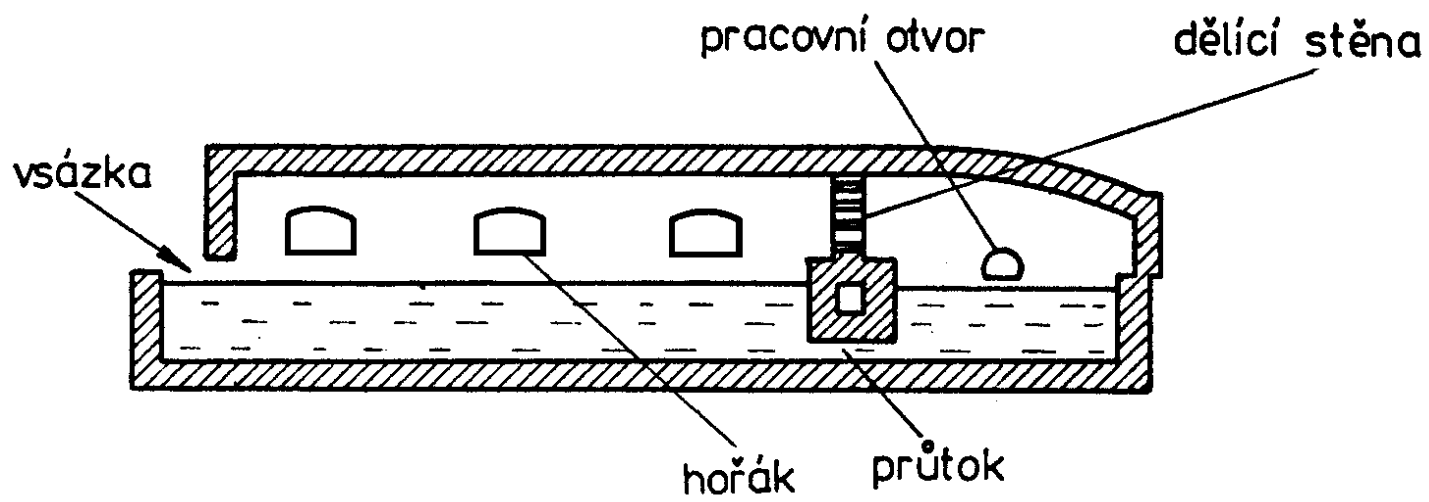
Hlavní suroviny - písek, soda, potaš, vápenec

Tavicí pece

a) Kontinuální tavicí pece různé konstrukce s výkonem 3 až 1000 tun skla za den

Otop: plyn, elektrická energie

Tavicí teploty: 1350 až přes 1600 °C

b) Pánvové pece

Pánve ze šamotu o obsahu 50 až 1000 kg skloviny

Použití: maloobjemové výroby - ruční tvarování, umělecká výroba, bižuterie, barevná a zakalená skla

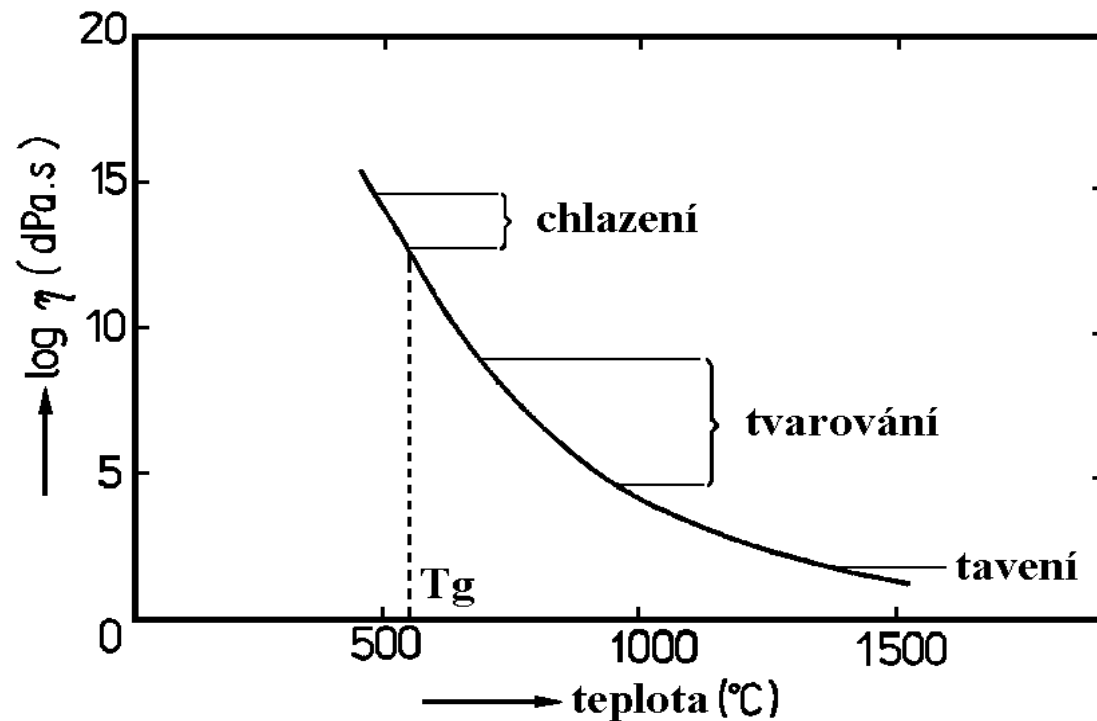
c) Speciální pece - indukční, odporové, silitové

Tavení malých množství speciálních skel pro optiku a elektrotechniku v kelímcích z keramiky nebo slitin platiny

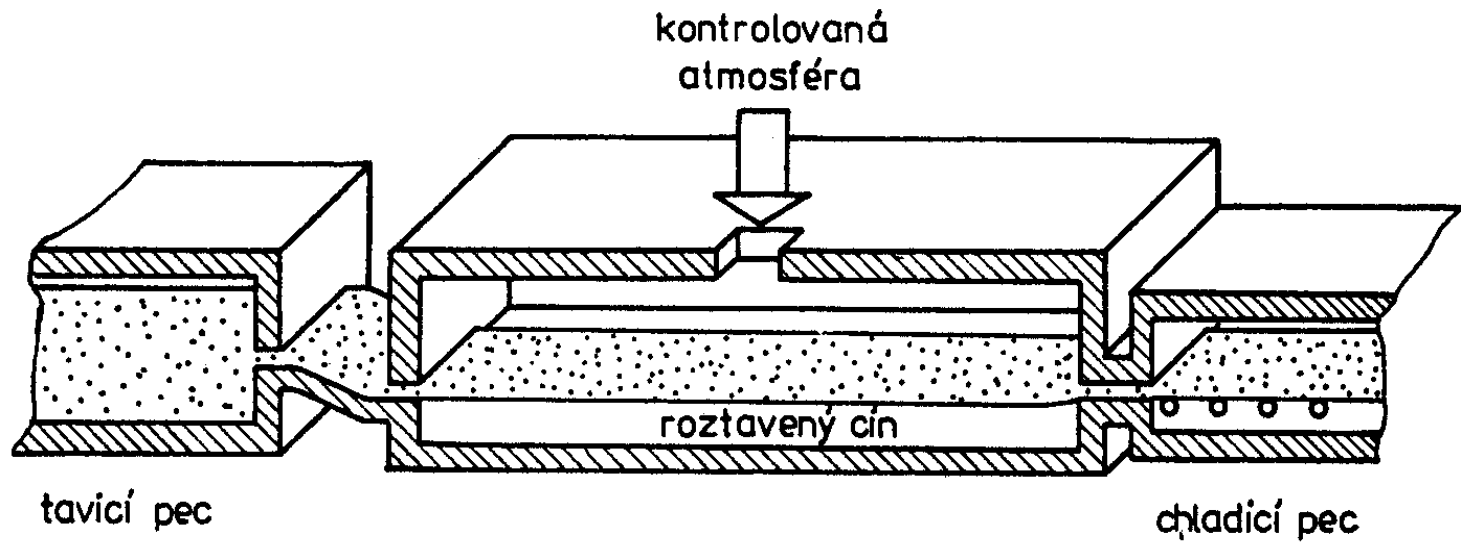

Tvarování skloviny

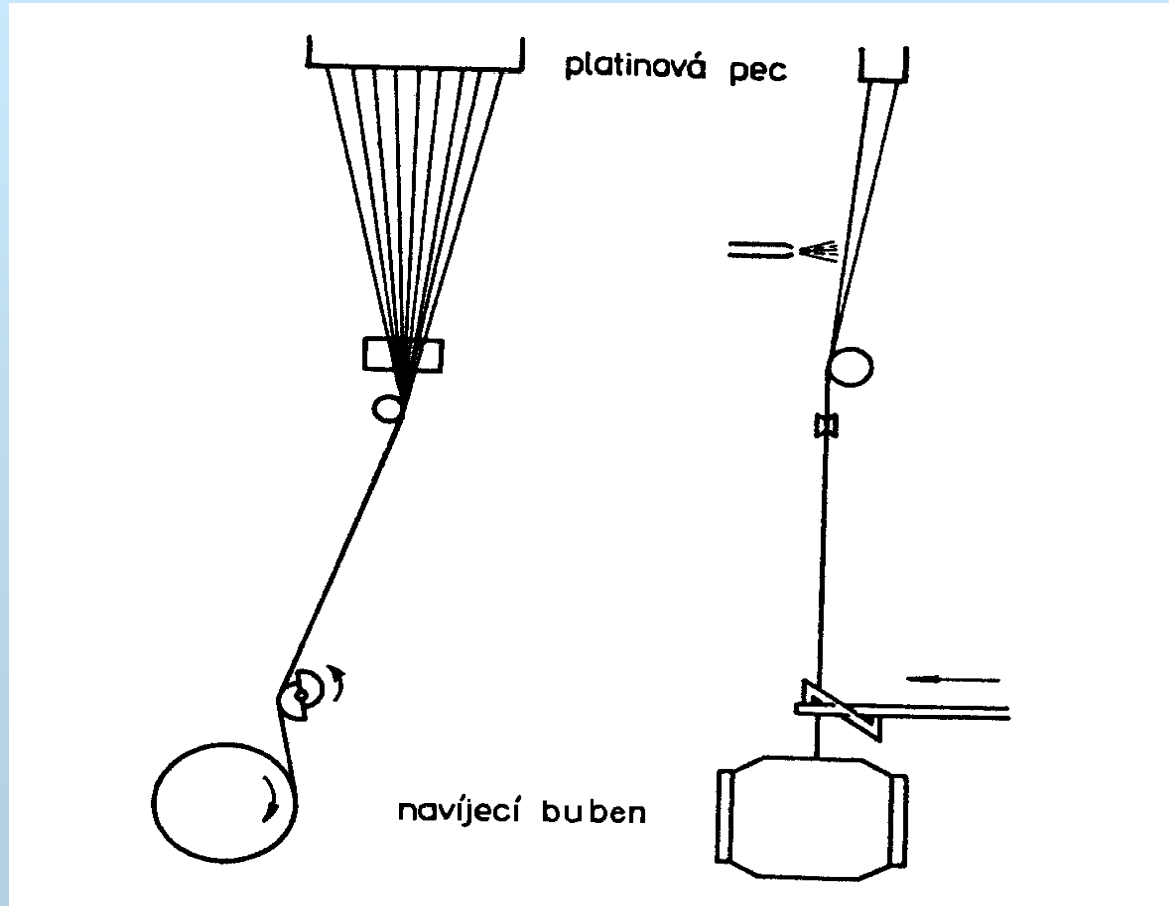
Hlavní roli hraje viskozita a rychlost krystalizace

Ploché sklo Float

Skleněná vlákna

Hlavní typy skel

a) **Křemenné sklo (SiO_2)**

Výroba tavením velmi čistého křemene v grafitových kelímcích ve vakuu při teplotách kolem 2000 °C

Výborné chemické, elektrické a optické vlastnosti, teplotní odolnost, drahé

Použití: materiál pro extrémní pracovní podmínky v technice a chemii

Hlavní typy skel

b) Ploché a obalové sklo

Nejlevnější a nejrozšířenější typ skla.

Po technické stránce pouze průměrné vlastnosti ve všech oblastech

Použití: výroba lahví, levné užitkové sklo, ploché okenní a automobilové sklo

Hlavní typy skel

c) Křišťálová skla

Český (draselný) nebo olovnatý křišťál.

**Průměrné vlastnosti, užitkové a
dekorativní sklo**

Hlavní typy skel

d) Tepelně odolná skla (boritokřemičitá skla)

Velmi dobrá chemická odolnost, dobrá teplotní odolnost

Použití: varné domáckenské sklo, laboratorní nádoby, chemické aparatury, průmyslová dopravní potrubí

Obchodní značky: Simax (Kavalier Sázava, ČR), Pyrex, Duran

Hlavní typy skel

e) Skleněná vlákna

Speciální boritokřemičitá skla nebo čedič

Význačné vlastnosti: chemická odolnost, teplotní odolnost (speciální vlákna $\text{Al}_2\text{O}_3\text{-SiO}_2$ až do 1600 °C), vysoký elektrický odpor (E-sklo)

Použití: nekonečné vlákno (E-sklo) pro skleněné tkaniny, izolace v elektrotechnice, sklolamináty, filtrační tkaniny, výztuž pneumatik a lepenek, skleněná vata ve stavebnictví pro tepelné a akustické izolace

Hlavní typy skel

f) Optická a speciální skla

Několik set druhů skel velmi rozmanitého složení (i fluoridová a chalkogenidová skla)

Použití: optická zařízení a přístroje, brýle, filtry, optoelektronika, elektronika a elektrotechnika

Hlavní typy skel

g) Skelně krystalické hmoty (sklokeramika)

Vyrábí se řízenou krystalizací speciálních skel nebo hornin různých chemických složení, typická velmi jemnozrnná krystalizace

Význačné vlastnosti: Řada speciálních vlastností u skel nedosažitelných (pevnost, teplotní odolnost, elektrické vlastnosti, oděruvzdornost)

Použití: varné nádobí, vařidlové desky, výměníky tepla, teleskopická zrcadla, hlavice raket, tavený čedič a petrositaly pro potrubí, dlažby a obkladové materiály ve stavebnictví

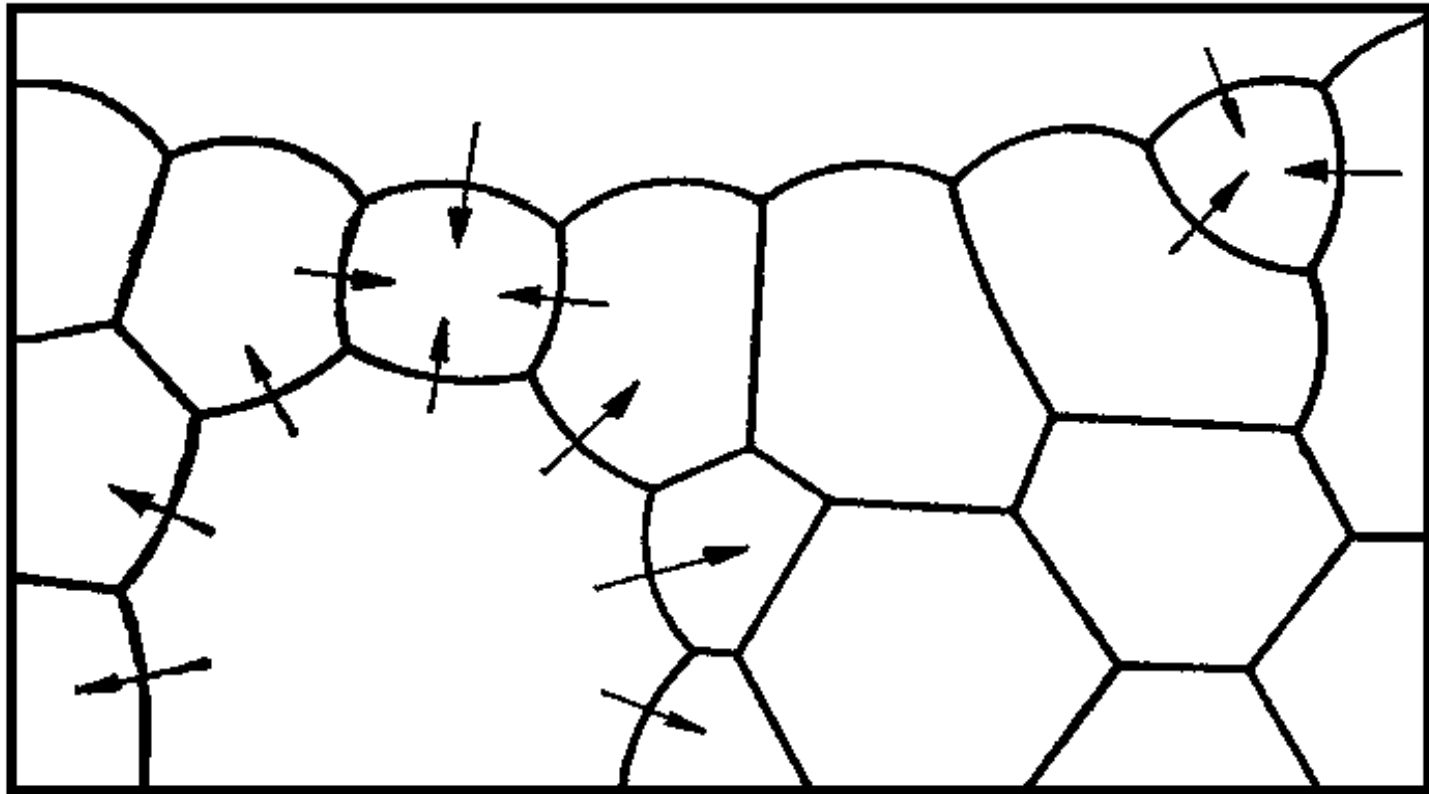
Keramika

Charakteristika keramiky

Keramika je anorganický nekovový materiál s heterogenní strukturou, tvořenou krystalickými a někdy i skelnými látkami o různém složení a uspořádání. Obsahuje obvykle i póry.

Výroba keramiky

- mletí - většinou nutné velmi jemné
- tvarování - lití, lisování
- sušení - pomalé, velmi důležité
- tepelné zpracování - při 1000 až 1400 °C v komorových nebo tunelových pecích, oxidová keramika až 1700 °C, probíhají chemické a fyzikální reakce (slinování)

Na vlastnosti produktu mají prvořadý vliv chemické a mineralogické složení surovin, velikost částic a kvalita jejich povrchu.

Suroviny

Běžná keramika

plastické suroviny - kaolin, jíly a hlíny, které umožňují tvarování plastického těsta

ostřiva - křemen, korund a kalcinovaný jíl (šamot), snižující smrštění při sušení a výpalu

taviva - živce, tvoří taveninu při výpalu (urychlují reakce)

Technická a oxidová keramika

křemičitany, oxidy, nitridy atd. s organickými plastifikátory

Hlavní druhy keramiky

a) Porcelán

Bílý průsvitný materiál, pochází z Číny, v ČR velká tradice. Podmínkou je kvalitní kaolin, dále obsahuje křemen a živec. Glazura vyrovnává povrch, zlepšuje vzhled a umožňuje barvení.

Použití: Tvrdý porcelán - stolní nádobí (Karlovarský porcelán), chemické a elektrotechnické účely

Měkký porcelán - dekorační výrobky, některé stolní nádobí

Hlavní druhy keramiky

b) Pórovina

Blízká porcelánu, ale pórovitá, nasákavá
Použití: obkládačky, užitkové a dekorační
předměty, zdravotní keramika (Diturvit)

c) Kamenina

Hutná keramika, obvykle zbarvená
hnědě až žlutě, hlavní surovinou
kameninové jíly místo kaolínu,
možnost výroby velkých výrobků

Hlavní druhy keramiky

d) Cihlářské výrobky

Základem barevně se pálicí jíly a hlíny,
důležitá pevnost a mrazuvzdornost

Použití: cihly, krytina

e) Technická (elektrotechnická) keramika

Řada typů, výjimečné elektrické
vlastnosti, vysoká pevnost

Použití: elektrotechnika (dielektrika,
piezokeramika, ferity)

Hlavní druhy keramiky

f) Oxidová keramika

Téměř čisté žárovzdorné oxidy (Al_2O_3 , BeO , MgO , ZrO_2 , ThO_2), speciální postupy výroby

Vlastnosti: extrémně vysoké mechanické pevnosti, žárovzdornost (max. teplota použití ThO_2 2700 °C),

vysoká tvrdost, chemická odolnost

Použití: nejběžnější slinutý korund, konstrukční materiály pro vysoké teploty, plátky pro obrábění kovů, izolátory zapalovacích svíček

Hlavní druhy keramiky

g) Žárovzdorná keramika pro průmyslové pece

Typická hrubozrnná struktura, kombinace žárovzdorných oxidů z přírodních surovin

Hlavní typy:

Dinas - téměř čistý SiO_2 z křemenců

Šamot - hlavně mullit ($3 \text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 2 \text{SiO}_2$) z jílu

Sillimanit - mullit ze sillimanitu

"Magnezit" - MgO z přírodního magnezitu

Chrommagnezit - MgO , Cr_2O_3 , Al_2O_3 z chromitu a magnezitu

Zirkonsilikát - tavené materiály se ZrO_2 , SiO_2 , (Al_2O_3)

Hlavní druhy keramiky

g) Žárovzdorná keramika pro průmyslové pece

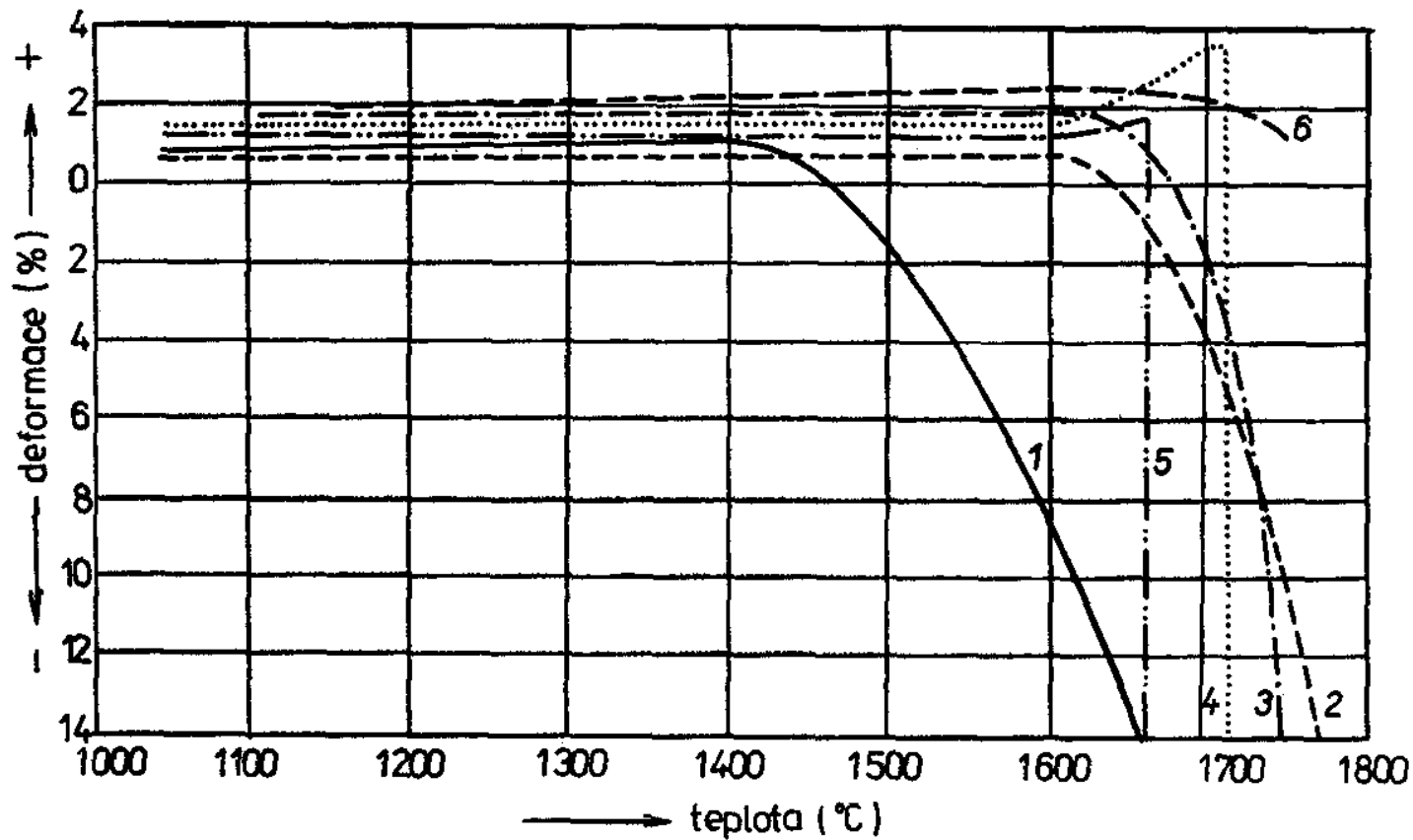
Vlastnosti: žárovzdornost, dobrá až výborná

mechanická pevnost, různá tepelná vodivost

a porozita (podle účelu)

Použití: stavba pecí v hutnictví, sklářství,

výrobě keramiky a maltovin

**1 - šamot, 2 - sillimanit, 3 - chrommagnezit,
4,5 - dinas, 6 - magnezit**